

En jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin

Delprojekt i uppdraget att genomföra åtgärder i
vildsvinspaketet inom ramen för livsmedelsstrategin

Datum: 2021-03-15

Livsmedelsverkets dnr: 2020/01391

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
1.1 Nu aktuellt regeringsuppdrag	5
1.2 Tidigare regeringsuppdrag	5
1.3 Bakgrund	6
1.4 Avgränsningar	7
1.5 Genomförande	8
2. Nu gällande reglering	8
3. Allmänna utgångspunkter	9
3.1 Vissa ord och begrepp	9
3.2 Livsmedelsföretagare	10
4. Små mängder vildsvin och kött av vildsvin	11
4.1 Antalet vildsvin och mängden kött av vildsvin	12
4.2 Jägars leveranser direkt till slutkonsumenter	13
4.3 Jägars leveranser till detaljhandelsanläggningar	13
5. Krav på utbildning	14
6. Anmäla verksamheten innan den påbörjas	16
7. Kontrollmyndigheter	16
7.1 Kontrollmyndighet för jägare som levererar till slutkonsumenter	16
7.2 Livsmedelsförordningen	18
7.3 Förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter	18
7.4 Kontrollmyndighet över lokala detaljhandelsanläggningar	19
7.5 Uppgifter om jägare hos kontrollmyndigheten	19
8. En unik kod	19
9. Provtagning av vildsvin	20
9.1 Förekomst av trikiner	20
9.2 Halter av cesium-137	21
9.3 Vilthanteringsanläggningar och provtagning avseende cesium-137	23
9.4 Förekomst av salmonella	24

10. Informationsskyldighet och dokumentationskrav	25
10.1 Informationsskyldighet	25
10.2 Dokumentationskrav	26
10.3 Märkning av slaktkroppen	28
11. Animaliska biprodukter och riskavfall	28
12. Konsekvenser	29
12.1 Jägare, livsmedelsföretag och andra berörda	29
12.2 Berörda myndigheter.....	31
12.3 Kostnadmässiga och andra konsekvenser regleringen medför	32
12.4 Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU	32
12.5 Tidpunkten för ikraftträdandet och behovet av informationsinsatser	33
12.6 Företag och branscher som berörs av förslaget.....	33
12.7 Tidsåtgång och administrativa kostnader för berörda	34
12.8 Regleringens påverkan på konkurrensförhållandena för företag	35
12.9 Övrig påverkan på företagen.....	36
12.10 Miljö och jämställdhet	36

Sammanfattning

Livsmedelsverket redovisar i denna rapport det uppdrag som Livsmedelsverket fått av regeringen, att ta fram underlag för en svensk anmälan till Europeiska kommissionen om nationella bestämmelser som möjliggör för jägare att leverera små mängder kött av vildsvin direkt till konsumenter och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar. I uppdraget ingår att lämna förslag på såväl förordningsändringar som nya föreskrifter.

Livsmedelsverket föreslår att det, till skillnad från i dag, ska bli möjligt för jägare att leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter.

För att en jägare ska få leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter föreslås dock krav på att jägaren dels genomgått särskild utbildning, dels anmält verksamheten till behörig myndighet. Livsmedelsverket föreslår vidare att länsstyrelserna utses till behöriga myndigheter att utöva offentlig kontroll över dessa jägare som levererar direkt till slutkonsumenter.

En jägare föreslås få leverera högst 75 vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Med vildsvin avses i detta sammanhang ett oavhudat vildsvin med inre organ helt eller delvis urtagna. Vidare föreslås en jägare, som genomgått särskild utbildning och anmält verksamheten till länsstyrelsen, dessutom få leverera högst 10 vildsvin och kött av högst 10 vildsvin direkt till slutkonsumenter.

Innan vildsvin eller kött av vildsvin får levereras till slutkonsumenter måste vildsvinet dock ha provtagits och analyserats för trikiner¹. Har vildsvinet nedlagts i vissa i föreskrifterna särskilt utpekade kommuner, ska vildsvinet också ha provtagits och analyserats för cesium-137. Skälet till att vildsvin som har nedlagts i någon av de utpekade kommunerna ska provtas avseende cesium-137, är att dessa områden, efter kärnkraftsolyckan i Tjernoby 1986, drabbades av relativt stora nedfall av framför allt radioaktivt jod och cesium. Vildsvin som nedläggs i dessa områden har därmed en höjd risk att överskrida det gränsvärde som finns för cesium-137 i livsmedel.

Livsmedelsverket föreslår vidare att slutkonsumenter på begäran ska ha rätt till vissa uppgifter, t.ex. analysresultat avseende trikiner och, i förekommande fall, cesium-137. Det föreslås även att jägare och lokala detaljhandelsanläggningar ska dokumentera och bevara vissa uppgifter. Detta för att kunna möjliggöra spårbarhet och offentlig kontroll.

¹ Trikiner är små parasitära maskar som kan infektera människor och orsaka allvarliga skador hos den som har infekterats av dem.

Syftet med den föreslagna regleringen är att underlätta för jägare att få möjlighet till avsättning för nedlagda vildsvin på ett sätt som är förenligt med en hög skyddsnivå för människors hälsa vad gäller livsmedel. Den föreslagna regleringen sker inom ramen för det undantag som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Den föreslagna regleringen påverkar inte en jägares möjligheter att leverera ett obegränsat antal vildsvin till vilthanteringsanläggningar.

Livsmedelsverket föreslår nya föreskrifter om jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin samt vissa följdändringar i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.² Livsmedelsverket föreslår även vissa ändringar i livsmedelsförordningen (2006:813) och förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

1. Inledning

1.1 Nu aktuellt regeringsuppdrag

Livsmedelsverket har av regeringen den 9 april 2020 fått i uppdrag att ta fram underlag för en svensk anmälan till EU-kommissionen om nationella bestämmelser som möjliggör för jägare att överlämna små mängder vildsvinskött direkt till konsument och små mängder vildsvin med päls till lokala detaljhandelsanläggningar. I uppdraget ingår att lämna förslag på såväl förordningsändringar som nya föreskrifter. Livsmedelsverket ska redovisa uppdraget till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 15 mars 2021.

1.2 Tidigare regeringsuppdrag

Livsmedelsverket redovisade den 16 december 2019 ett regeringsuppdrag om att analysera och lämna förslag på förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden (verkets dnr 2018/02334). Uppdraget var ett led i regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande om att reglerna för distribution och försäljning av viltkött bör förenklas (bet. 2016/17: MJU23 punkt 23, rskr. 2016/17:338). I rapporten ”Avsättning av svenskt vildsvinskött” föreslår Livsmedelsverket att ett antal åtgärder ska övervägas för att en ökad mängd vildsvinskött med bibehållen livsmedelssäkerhet ska kunna nå konsumenterna. Bland dessa åtgärder finns förslaget att en utbildad jägare med tillstånd ska kunna leverera små mängder vildsvinskött direkt till konsumenterna och att jägare ska kunna leverera små mängder oavhudade vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenterna.

Regeringen har även vid två tidigare tillfällen givit Livsmedelsverket i uppdrag att se över möjligheten för jägare att sälja mindre mängder vildsvin och kött av vildsvin utan krav på offentlig kontroll i vilthanteringsanläggningar godkända av Livsmedelsverket.

² Se bilaga 1 och 2 till denna rapport.

Livsmedelsverket redovisade det första uppdraget den 30 september 2009 (verkets dnr 4393/2008) och det andra uppdraget redovisades den 30 maj 2011 (verkets dnr 4393/2008). Livsmedelsverkets rapporter har dock inte lett till några åtgärder.

1.3 Bakgrund

Det övergripande målet för den nationella livsmedelsstrategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning samt bidra till hållbar utveckling i hela landet. Enligt regeringens bedömning kan produktionen av vilt- och renkött bidra till en tillväxt i livsmedelskedjan. Möjligheten att avsätta dessa livsmedel bör därför förenklas, om det går att göra med bibehållen hög skyddsnivå för människors hälsa.

Jägare har i dag under vissa förutsättningar rätt att leverera små mängder vilt och kött av vilt direkt till konsumenter, och till detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter.³ Jägare får dock inte leverera vildsvin eller kött av vildsvin direkt till konsumenter, eller till detaljhandelsanläggningar, eftersom vildsvin kan vara bärare av trikiner.⁴ Nedlagda vildsvin ska därför – utom då vildsvinen uteslutande ska användas i jägarens egna privata hushåll – alltid passera en av Livsmedelsverket godkänd vilthanteringsanläggning innan kött av vildsvin släpps ut på marknaden.

En detaljhandelsanläggning är en anläggning där hantering, bearbetning och lagring av livsmedel sker på det ställe där produkten levereras direkt till slutkonsumenten.⁵ Detaljhandelsanläggningar kan t.ex. vara restauranger, personalmatsalar, allmänna serveringsställen eller livsmedelsbutiker. En detaljhandelsanläggning ska uppfylla tillämpliga bestämmelser i Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien.

En vilthanteringsanläggning är en hanteringsanläggning för vilt som har godkänts av Livsmedelsverket och som ska uppfylla tillämpliga bestämmelser i både förordning (EG) nr 852/2004 och förordning (EG) nr 853/2004. På vilthanteringsanläggningen kontrolleras det nedlagda vildsvinet av officiell kontrollpersonal och först efter att vildsvinet har provtagits avseende förekomst av trikiner, och provet genomgått laboratorieanalys med negativt resultat, samt att slaktkroppen och tillhörande organ har bedömts godkända som livsmedel, får kött från vildsvinet släppas ut på marknaden.

³ 62 och 64 §§ Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.

⁴ 61 och 63 §§ LIVSFS 2005:20.

⁵ Artikel 3.7 i Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

Vilthanteringsanläggningar kan ta emot ett obegränsat antal vildsvin från jägare och leverera kött och förädlade produkter av vildsvin till alla led i livsmedelskedjan, även till länder utanför Sverige.

Av Livsmedelsverkets statistik framgår att bara en mindre del – ungefär 15 procent – av köttet från de vildsvin som nedläggs i Sverige når marknaden via vilthanteringsanläggningarna. Det regelverk som i dag begränsar en jägares möjligheter att släppa ut kött av vildsvin på marknaden har av jägare ansetts vara en av anledningarna till att endast en mindre andel kött från de vildsvin som nedläggs i Sverige når marknaden. Det anses därför angeläget att underlätta jägares möjligheter att få avsättning för nedlagda vildsvin, men på ett sätt som är förenligt med en hög skyddsnivå för människors hälsa.

De senaste åren har antalet vildsvin i Sverige dessutom ökat kraftigt, och vildsvinen återfinns i dag i fler delar av landet än tidigare. Vildsvinsstammens tillväxt och utbredning har bland annat lett till ett ökat antal vildsvinsrelaterade trafikolyckor samt till stora skador på grödor.

De föreslagna föreskrifterna avser att – utan att göra avkall på den höga skyddsnivån för människors hälsa när det gäller livsmedel – underlätta jägares möjligheter att få avsättning för nedlagda vildsvin, samt bidra till förverkligandet av livsmedelsstrategins mål om en ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och konkurrenskraftig. De föreslagna föreskrifterna kan bidra till att öka incitamenten för vildsvinsjakt, vilket i förlängningen förmodas bidra till att vildsvinsstammen kommer att komma i balans med sin omgivning.

1.4 Avgränsningar

Rapporten har avgränsats till att ta fram underlag för en svensk anmälan till EU-kommissionen om nationella bestämmelser som möjliggör för jägare att överlämna små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Till skillnad från regeringsuppdragets ordalydelse har Livsmedelsverket dock valt att föreslå att en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, även ska få leverera nedlagda oavhudade vildsvin direkt till slutkonsumenter.

De förslag som läggs fram i rapporten har även – i enlighet med de bemyndiganden Livsmedelsverket har – begränsats till att endast reglera frågor som har betydelse för livsmedelssäkerheten. Frågor om t.ex. hanteringen av animaliska biprodukter och riskavfall eller sekretessreglering av uppgifter om jägare har därför inte utretts närmare.

1.5 Genomförande

Arbetet med författningsförslagen har delvis utgått från Livsmedelsverkets rapport om förslag på förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden samt verkets tidigare utredningar om jägares leveranser av vildsvin och kött av vildsvin till slutkonsumenter och detaljhandelsanläggningar. Författningsförslag har vidare remitterats till 88 remissinstanser, av vilka 50 stycken har svarat. Remissyttrandena finns tillgängliga hos Livsmedelsverket (verkets dnr. 2020/04701).

Flera remissinstanser har synpunkter på de antal vildsvin som enligt förslaget ska få levereras till slutkonsumenter och lokala detaljhandelsanläggningar, och frågar om jägare som levererar tillåtna mängder är att betrakta som ett livsmedelsföretag. Många remissinstanser ifrågasätter det remitterade förslaget att mellangärdet ska medfölja slaktkroppen till de lokala detaljhandelsanläggningarna, eftersom andra delar av vildsvinet kan vara mer lämpliga för trikinprovtagning. Det påtalas också att det kan finnas anledning att provta nedlagda vildsvin med avseende på salmonella. Ett flertal remissinstanser anser även att fler områden bör omfattas av krav på att nedlagda vildsvin ska provtas med avseende på cesium-137.

Några remissinstanser har synpunkter beträffande det krav på tillstånd som föreslås i det remitterade förslaget för jägare som vill leverera vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, och det i remissen föreslagna kravet att slaktkroppens alla delar ska märkas. Vad gäller de krav på utbildning som föreslås för jägare som vill leverera vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter framförs synpunkter om t.ex. utbildningens föreslagna längd och uppskattade kostnad. Flera remissinstanser framför att utbildningen bör utgå från den befintliga utbildningen för viltundersökare. De flesta länsstyrelser som svarat har framhållit vikten av att länsstyrelserna får finansiella medel för att täcka de kostnader som förslagen kommer att medföra för dem.

Med beaktande av remissinstansernas synpunkter har Livsmedelsverket delvis justerat de föreslagna föreskrifterna.

2. Nu gällande reglering

Förordning (EG) nr 853/2004 innehåller bestämmelser som ska tillämpas på såväl bearbetade som obearbetade produkter av animaliskt ursprung. Av artikel 1.3 e i förordningen (EG) nr 853/2004 framgår dock att förordningen inte ska tillämpas på jägare som levererar små mängder av frilevande vilt eller kött från frilevande vilt direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Enligt artikel 1.4 i samma förordning ska emellertid medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning fastställa regler för den verksamhet och de personer som avses i artikel 1.3 e i den förordningen. Sådana nationella regler ska garantera att målen i förordningen uppnås.

Av 61 och 63 §§ Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien framgår att bestämmelserna i förordningarna (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004 ska tillämpas på en jägares leveranser av små mängder vilt och kött av vilt av björn, vildsvin och andra vilda djur som är mottagliga för trikinos. Detta innebär t.ex. att nedlagda vildsvin, i enlighet med bestämmelserna i förordningen (EG) nr 853/2004,⁶ måste transporteras till en vilthanteringsanläggning innan livsmedlet får släppas ut på marknaden.

För övrigt storvilt, som inte omfattas av 61 och 63 §§ LIVSFS 2005:20, har jägaren rätt att sälja små mängder storvilt eller kött av storvilt direkt till konsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till konsumenter.⁷ Det handlar framför allt om älg, kron- och dovhjort samt rådjur. Med små mängder storvilt avses här 25 enheter storvilt, eller kött motsvarande sammanlagt en enhet storvilt. En enhet motsvaras av en vuxen älg. För övrigt storvilt och kalv⁸ av storvilt ska en mängdomräkning enligt följande tabell tillämpas.

Djurslag	Älg	Kron- och dovhjort	Rådjur
Vuxet djur	1	0,333	0,1
Kalv	0,5	0,25	0,1

3. Allmänna utgångspunkter

Livsmedelslagstiftningen syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel. Om nuvarande bestämmelser ändras på så sätt att jägare får leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter, behöver det samtidigt införas nya bestämmelser som säkerställer att de livsmedel som jägare eller lokala detaljhandelsanläggningar släpper ut på marknaden är säkra. De föreslagna föreskrifterna syftar således till att säkerställa att de vildsvin och det kött av vildsvin som släpps ut på marknaden är säkra och har hanterats på ett livsmedelshygieniskt sätt.

3.1 Vissa ord och begrepp

Flera remissinstanser har efterfrågat definitioner av vissa begrepp som används i de föreslagna föreskrifterna, t.ex. jägare och slutkonsument. Livsmedelsverket har dock valt att begränsa antalet ord och begrepp som förklaras i föreskrifterna. Livsmedelsverket vill undvika att tynga föreskrifterna med för många definitioner, eller med ord och begrepp som finns definierade i andra rättsakter. Livsmedelsverket avser dock att i kommande vägledning förklara ytterligare hur begreppen ska förstås.

⁶ Avsnitt IV, kapitel II, punkt 3 och 8 i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004.

⁷ 62 och 64 §§ LIVSFS 2005:20.

⁸ Med kalv avses ett djur som är yngre än 12 månader.

Som ovan nämns lägger Livsmedelsverket fram de förslag som redovisas i denna rapport med stöd av bland annat artikel 1.3 e och 1.4 i förordningen (EG) nr 853/2004. Begreppet jägare återfinns i artikel 1.3 e, och har därmed samma betydelse i de föreslagna föreskrifterna som det har i den EU-förordningen. Begreppet jägare har emellertid inte uttryckligen definierats i förordningen (EG) nr 853/2004, eller i någon annan gemenskapsrättslig rättsakt. Eftersom det är det gemenskapsrättsliga begreppet jägare som Livsmedelsverket använt sig av i de föreslagna föreskrifterna, kan Livsmedelsverket dock inte i de föreslagna föreskrifterna lämna en definition av begreppet jägare.

I Livsmedelsverkets vägledning, Jägarens direkta leveranser av små mängder vilt och kött av vilt, konstaterar Livsmedelsverket att jakt kan ske såväl individuellt som kollektivt, och att de personer som ingår i ett jaktlag och deltar i jakten under säsongen anses vara jägare. En person som ingår i jaktlaget och deltar i jakten kan således som jägare leverera vilt som någon annan i jaktlaget nedlagt. Livsmedelsverket avser att i kommande vägledning på verkets webbplats ytterligare förklara hur begreppet jägare i de nu föreslagna föreskrifterna ska förstås. Begreppet i den kommande vägledningen kommer dock i allt väsentligt att motsvara det begrepp som i dag finns beskrivet i Livsmedelsverkets nuvarande vägledning.

Begreppet slutkonsument definieras i punkt 18 i artikel 3 i Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. Där anges att slutkonsument är den slutliga konsumenten av ett livsmedel och att en förutsättning är att slutkonsumenten inte kommer att använda livsmedlet som en del i ett livsmedelsföretags verksamhet. Livsmedelsverket avser även avseende detta begrepp att i kommande vägledning förklara ytterligare hur begreppet ska förstås.

Några remissinstanser har föreslagit att begreppet kalenderår bör ersättas med jaktår. Livsmedelsverkets och andra kontrollmyndigheters verksamheter och uppgifter består av t.ex. utövandet av offentlig kontroll, uttag av avgifter och uppföljning, och detta planeras och rapporteras med utgångspunkt i kalenderår. Livsmedelsverket har med hänsyn till detta inte funnit anledning att i de nu föreslagna föreskrifterna frånga detta.

3.2 Livsmedelsföretagare

Med livsmedelsföretag avses varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.⁹ Begreppet företag har en särskild innebörd i livsmedelslagstiftningen, och har därmed inte samma betydelse som begreppet har i annan lagstiftning, som i t.ex. skattelagstiftningen. För att kunna

⁹ Punkt 2 i artikel 3 i förordning (EG) nr 178/2002.

anses vara ett företag i livsmedelslagstiftningens mening krävs att företaget bedriver en verksamhet av viss kontinuitet och att verksamheten har en viss grad av organisation, se skäl 9 i förordning (EG) nr 852/2004.

Livsmedelsföretagare är de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i de livsmedelsföretag som de driver.¹⁰ I det fall en jägare är att betrakta som en livsmedelsföretagare blir det många andra bestämmelser som även måste följas. I förordningen (EG) nr 852/2004 fastställs t.ex. allmänna hygienregler för livsmedelsföretagare.

Det antal vildsvin och den mängd kött av vildsvin som en jägare föreslås få leverera till slutkonsumenter och det antal vildsvin som en jägare föreslås få leverera till lokala detaljhandelsanläggningar har valts dels med hänsyn till de livsmedelshygieniska aspekter som är förknippade med hanteringen av vildsvin, dels för att en jägare som levererar de antal vildsvin och den mängd kött av vildsvin som föreslås, därigenom inte ska komma att betraktas som en livsmedelsföretagare. Livsmedelsverket anser inte att en utbildad jägare som under ett kalenderår levererar 10 oavhudade vildsvin och kött av 10 vildsvin direkt till slutkonsumenter, därigenom nödvändigtvis ska anses bedriva en verksamhet som har sådan kontinuitet och grad av organisation att jägaren ska anses vara en livsmedelsföretagare. Inte heller den jägare som levererar 75 vildsvin till detaljhandelsanläggningar är nödvändigtvis att betrakta som en livsmedelsföretagare, eller den jägare som levererar totalt 85 vildsvin och kött av 10 vildsvin.

Om en jägare i det enskilda fallet är att betrakta som en livsmedelsföretagare är en fråga som måste bedömas av den behöriga myndigheten i varje enskilt fall med beaktande av de omständigheter under vilka den jägaren bedriver verksamheten. När en jägare ska anses vara en livsmedelsföretagare, är vidare en fråga för förvaltningsdomstolarna att avgöra, och i sista hand EU-domstolen.

4. Små mängder vildsvin och kött av vildsvin

Livsmedelsverket föreslår att en jägare under ett kalenderår ska få leverera högst 75 vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Därutöver föreslås en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, under ett kalenderår få leverera ytterligare högst 10 vildsvin och kött av högst 10 vildsvin direkt till slutkonsumenter.

Samtliga jägare kan även, precis som i dag, leverera ett obegränsat antal nedlagda vildsvin till vilthanteringsanläggningar. Med vildsvin avses nedlagda oavhudade vildsvin med de inre organen helt eller delvis urtagna.

¹⁰ Punkt 3 i artikel 3 i förordning (EG) nr 178/2002.

4.1 Antalet vildsvin och mängden kött av vildsvin

Livsmedelsverket föreslår att jägare genom de föreslagna föreskrifterna ska ges möjlighet att leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Med små mängder kött av vildsvin avses leveranser av kött av högst 10 vildsvin per jägare och kalenderår. Med små mängder vildsvin avses leveranser av högst 75 vildsvin per jägare och kalenderår till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter, samt leveranser av högst 10 vildsvin per jägare och kalenderår direkt till slutkonsumenter.

Vid fastställandet av antalet vildsvin och mängden kött av vildsvin som en jägare ska få leverera direkt till slutkonsumenter, har Livsmedelsverket fäst särskild hänsyn vid att avhudning, uppslaktning och vidare hantering är de moment som är mest känsliga i livsmedelshygieniskt hänseende. Vidare är förutsättningarna för vilthanteringen oftast bättre i en livsmedelsanläggning än i jägarens egna lokaler.

Som ovan nämns har det antal vildsvin och den mängd kött av vildsvin som en jägare föreslås få leverera till slutkonsumenter och det antal vildsvin som en jägare föreslås få leverera till lokala detaljhandelsanläggningar valts dels med hänsyn till de livsmedelshygieniska aspekter som är förknippade med hanteringen av vildsvin, dels för att en jägare som levererar de antal vildsvin och den mängd kött av vildsvin som föreslås, därigenom inte ska komma att betraktas som en livsmedelsföretagare. Livsmedelsverket har således gjort bedömningen att en jägare kan leverera ovan nämnda antal vildsvin och mängd kött av vildsvin utan att därigenom äventyra kravet på en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel, eller komma att anses vara en livsmedelsföretagare. För detaljhandelsanläggningarna föreslås inte någon begränsning i hur många vildsvin som de kan ta emot av jägare.

Flera remissinstanser har anfört att det vore enklare att tillåta att en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, får leverera 20 vildsvin, och låta jägaren få avgöra om kropparna ska levereras som oavhudade vildsvin eller som kött av vildsvin. Livsmedelsverket anser dock att de livsmedelshygieniska faror som är förknippade med en jägares leveranser av kött av vildsvin, är större än de livsmedelshygieniska faror som är förknippade med en jägares leveranser av oavhudade vildsvin. Avhudningen i sig medför t.ex. större risk för kontaminering av slaktkroppen. En intakt hud över de delar som sedan ska styckas skyddar mot förorening utifrån, exempelvis vid transport av viltet. Livsmedelsverket anser således att det är nödvändigt att göra en åtskillnad mellan antalet vildsvin och mängden kött av vildsvin som en jägare ska tillåtas få leverera under ett kalenderår.

Livsmedelsverket har, vad gäller det antalet vildsvin som en jägare föreslås få leverera, även valt att inte göra någon åtskillnad mellan antalet årsungar och vuxna vildsvin. Det

finns flera skäl till detta. För det första är unga vildsvin ofta svårare att hantera på ett livsmedelshygieniskt säkert sätt. Livsmedelshygieniska skäl talar därför emot att tillåta en jägare att leverera fler årsungar än vuxna vildsvin. För det andra underlättas tillämpningen av bestämmelserna om det inte görs någon åtskillnad mellan antalet årsungar och vuxna vildsvin som en jägare tillåts leverera. Slutligen kan det även vara svårt att avgöra om ett ungdjur är tolv månader eller äldre. Regler bör som princip vara lätta att följa och kontrollera.

4.2 Jägars leveranser direkt till slutkonsumenter

Till skillnad från regeringsuppdragets ordalydelse har Livsmedelsverket valt att föreslå att en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, även ska få leverera oavhudade vildsvin direkt till slutkonsumenter. Skälet till detta är att Livsmedelsverket inte anser att dessa leveranser är förknippade med större risker än de som är förknippade med en jägares leveranser av små mängder kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Enligt Livsmedelsverkets bedömning är det troligtvis relativt få slutkonsumenter som kommer att vara intresserade av att ta emot oavhudade vildsvin direkt från jägare. De slutkonsumenter som tar emot vildsvin av jägare får även endast hantera dessa vildsvin för konsumtion inom det egna privata hushållet.

Ett alternativ till den föreslagna ordningen vore att inte tillåta jägare att leverera nedlagda vildsvin direkt till slutkonsumenter. Livsmedelsverket har dock inte funnit att det av livsmedelssäkerhetsskäl finns anledning att föreslå en sådan begränsning. Någon sådan begränsning finns inte heller för annat storvilt som älg, kron- och dovhjort samt rådjur. De oavhudade vildsvin som en jägare levererar till slutkonsumenterna ska dock givetvis ha provtagits och analyserats avseende förekomsten av trikiner, och i förekommande fall cesium-137 innan leverans får ske.

4.3 Jägars leveranser till detaljhandelsanläggningar

Livsmedelsverket har, i enlighet med regeringsuppdragets ordalydelse, valt att föreslå att en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, endast ska få leverera små mängder kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, och alltså inte ska tillåtas leverera små mängder kött av vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar. Syftet med denna begränsning är framför allt att en slutkonsument som köper kött av vildsvin från en detaljhandelsanläggning, enligt Livsmedelsverkets uppfattning, bör kunna utgå ifrån att köttet uteslutande har hanterats vid en livsmedelsanläggning, och därmed även hanterats i enlighet med de generella bestämmelser som är tillämpliga på livsmedelsföretagare.

5. Krav på utbildning

För att säkerställa att en jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin är förenliga med kraven på en hög skyddsnivå för människors hälsa, anser Livsmedelsverket att en jägare som vill leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter måste ha genomgått en viss utbildning.

Livsmedelsverket föreslår därför att en jägare som vill leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter ska ha genomgått dels en s.k. viltundersökarutbildning, dels en särskild utbildning för hygienisk hantering, provtagning och spårbarhet vad gäller nedlagda vildsvin och kött av vildsvin. En sådan särskild utbildning ska ha godkänts av Livsmedelsverket.

Den s.k. viltundersökarutbildningen är den utbildning som anges i avsnitt IV, kapitel I i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004. Viltundersökarutbildningen är en utbildning som i dag riktar sig till jägare som ska undersöka vilt innan viltet levereras till en vilthanteringsanläggning. Utbildningen anordnas av jägarorganisationer men den är granskad och godkänd av Livsmedelsverket.

Viltundersökarutbildningen bör enligt bestämmelserna i förordning (EG) nr 853/2004 omfatta minst följande ämnen:

- a) Normal anatomi, fysiologi och normalt beteende hos frilevande vilt.
- b) Onormalt beteende och sjukliga förändringar hos frilevande vilt på grund av sjukdomar, miljöföroreningar eller andra faktorer som kan påverka människors hälsa efter konsumtion av köttet.
- c) Hygienregler och korrekta metoder för att bland annat hantera, transportera och ta ur avlivat frilevande vilt.
- d) Lagstiftning och förvaltningsbestämmelser om de villkor i fråga om djur- och folkhälsa samt hygien som reglerar utsläppande av frilevande vilt på marknaden.

Den s.k. särskilda utbildningen i hygienisk hantering, provtagning och spårbarhet av nedlagda vildsvin och kött av vildsvin fokuserar till skillnad från viltundersökarutbildningen uteslutande på hanteringen av vildsvin och kött av vildsvin. På samma sätt som för viltundersökarutbildningen, föreslår Livsmedelsverket att den särskilda utbildningen ska genomföras av frivilliga aktörer, såsom jägarorganisationer och andra externa aktörer, men att utbildningen ska ha godkänts av Livsmedelsverket.

De moment som ska ingå i utbildningen, samt det utbildningsmaterial som kommer att användas, ska ha godkänts av Livsmedelsverket. Enligt Livsmedelsverket bör utbildningen omfatta bland annat slakthygien, specifika faror, provtagning, spårbarhet och dokumentation i samband med jakt och vilthantering, avvikelser i slaktkroppen och tillhörande organ, skottrensning, smittspridning samt aktuell lagstiftning avseende

livsmedelssäkerhet. Livsmedelsverket uppskattar att fyra timmar kan vara en rimlig längd på utbildningen. Kostnaden för kursen kommer att regleras av marknaden.

Skälet till att Livsmedelsverket har valt att ställa dessa krav är att det kan finnas mikrobiella, kemiska och fysikaliska hälsofaror i vildsvinskött som kan medföra risker för slutkonsumenterna. Bland de mikrobiella farorna är det främst risken för förekomsten av trikiner i kött av vildsvin som är anledningen till att införa nämnda utbildningskrav. Risken för förekomst av *Toxoplasma gondii*, *Yersinia enterocolitica*, *Yersinia pseudotuberculosis*, *Salmonella*, hepatit E-virus (HEV3) och sugmasken *Alaria alata* kan dock också nämnas. En jägares kunskaper om dessa faror har avgörande betydelse för jägarens möjligheter att begränsa riskerna i samband med hanteringen av det nedlagda vildsvinet. När det kommer till de kemiska och fysikaliska faror som är förknippade med nedlagda vildsvin kan den regionala förekomsten av höga halter cesium-137 samt de faror som är förknippade med blyammunition nämnas.

Det finns inte något som hindrar en utbildningsanordnare från att erbjuda utbildningarna vid ett och samma tillfälle. Det ställs inte heller något krav på i vilken ordning jägaren ska ha gått utbildningarna.

Till skillnad från det remitterade förslaget har kravet på att jägaren ska ha genomgått kursen med godkänt resultat tagits bort i det nu framlagda förslaget. Eftersom något sådant krav inte finns för viltundersökarutbildningen anser Livsmedelsverket inte att ett sådant krav bör ställas på enbart den särskilda utbildningen för hanteringen av nedlagda vildsvin och kött av vildsvin. Däremot är det viktigt att utbildningssamordnarna på något sätt försäkras om att deltagarna har tillgodogjort sig innehållet i utbildningen. Trots att det inte finns något uttryckligt examinationskrav i föreskrifterna, rekommenderar Livsmedelsverket därför att utbildningen ska avslutas med ett kunskapsprov. Livsmedelsverket kommer i vägledning att ytterligare beskriva utbildningens innehåll och genomförande till stöd för utbildningsanordnarna.

Vad gäller de lokala detaljhandelsanläggningarna ställs det i de föreslagna föreskrifterna, till skillnad mot vad som föreslås för jägare, inte något krav på att personal på detaljhandelsanläggningar ska ha genomgått någon särskild utbildning för att den lokala detaljhandelsanläggningen ska få leverera viltet till slutkonsumenter. Skälet till detta är att detaljhandelsanläggningar enligt de grundläggande kraven i kapitel XII i bilaga II till förordning (EG) nr 852/2004 ska se till att den personal som hanterar livsmedel övervakas och instrueras eller utbildas i livsmedelshygien på ett sätt som är anpassat till deras arbetsuppgifter. Livsmedelsverket anser därmed inte att det finns behov av att ytterligare reglera krav på utbildning för personalen på detaljhandelsanläggningarna. Det är dock viktigt att detaljhandelsanläggningarna ser till att personalen har den utbildning som arbetsuppgifterna kräver för att kunna säkerställa att det kött av vildsvin som levereras är säkert och har hanterats på ett livsmedelshygieniskt sätt.

6. Anmäla verksamheten innan den påbörjas

För att en jägare ska kunna få leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, föreslår Livsmedelsverket att jägaren, innan verksamheten påbörjas, ska ha anmält verksamheten till den behörig kontrollmyndighet. I samband med att jägaren anmäler verksamheten till kontrollmyndigheten ska jägaren även tilldelas en unik kod av kontrollmyndigheten.

I det remitterade förslaget föreslogs att en jägare som ville leverera vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, skulle ha beviljats ett tillstånd att bedriva sådan verksamhet. Det föreslagna tillståndskravet har alltså ersatts med en skyldighet att anmäla verksamheten till kontrollmyndigheten innan verksamheten påbörjas. Livsmedelsverket anser att det är tillräckligt med ett krav på anmälan eftersom de administrativa merkostnader som ett tillståndsförfarande skulle medföra inte kommer att stå i proportion till de fördelar man skulle vinna genom att införa ett tillståndsförfarande. Detta medför således en mindre administrativ börda för kontrollmyndigheten och för jägaren.

Livsmedelsverket gör således bedömningen att begreppet verksamhetsutövare i 31 § livsmedelsförordningen även omfattar sådana jägare som här är fråga om. Det kan dock vara bra om den tolkningen av bestämmelsen verifieras.

Även lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot små mängder oavhudade vildsvin från jägare ska enligt den föreslagna regleringen anmäla verksamheten till kontrollmyndigheten innan verksamheten påbörjas. Detta är i linje med den skyldighet som redan finns i artikel 6.2 i förordningen (EG) nr 852/2004 om att livsmedelsföretagare ska se till att den behöriga myndigheten alltid har aktuell information om anläggningarna, bland annat genom att underrätta den om betydande ändringar i verksamheten.

7. Kontrollmyndigheter

Det är viktigt att det finns utpekade kontrollmyndigheter som därmed har möjlighet att kontrollera att den verksamhet, som Livsmedelsverket nu föreslår att jägare och lokala detaljhandelsanläggningar ska tillåtas utöva, bedrivs på ett livsmedelssäkert sätt.

7.1 Kontrollmyndighet för jägare som levererar till slutkonsumenter

Enligt Livsmedelsverkets bedömning är länsstyrelsen den myndighet som är mest lämplig att utses till kontrollmyndighet över jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Länsstyrelserna är i dag kontrollmyndigheter över livsmedelsföretag inom primärproduktionen. Med primärproduktion avses odling och skörd av vegetabilier, mjölkproduktion, äggproduktion, uppfödning och produktion av livsmedelsproducerande djur före slakt. Jakt, fiske och insamling av vilda produkter, som bär och svamp, musslor och kräftor omfattas också. Styckning och vidare hantering av

kött är dock inte en del av primärproduktionen. På regional nivå har länsstyrelsen även ett ansvar att stödja och kontrollera kommunernas arbete med livsmedelskontroll.

Livsmedelsverket föreslår att länsstyrelsen i det län där en jägare är folkbokförd utses till behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och utföra annan offentlig verksamhet som hänger samman med sådan kontroll av en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. För de jägare som saknar folkbokföringsadress i Sverige föreslås Länsstyrelsen i Skåne län utses till behörig myndighet att utöva sådan kontroll. Detta för att det ska vara en enkel reglering att följa.

Länsstyrelsen ska således utöva offentlig kontroll över en jägare som levererar vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Den handlar om att kontrollera att dessa jägare följer bestämmelserna i de föreslagna föreskrifterna samt de allmänna kraven på livsmedelssäkerhet som finns i livsmedelslagstiftningen. Den offentliga kontrollen i detta fall handlar dock enligt Livsmedelsverkets uppfattning huvudsakligen om s.k. händelsestyrd kontroll, det vill säga kontroll som utförs på grund av yttre omständigheter som till exempel smittspårning, tips eller klagomål.

Som ovan nämns ska en jägare, för att få leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, innan verksamheten påbörjas anmäla verksamheten till den behörig kontrollmyndighet. Det föreslås därför att det i Livsmedelsverket föreskrifter regleras att en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter ska, innan verksamheten påbörjas, anmäla verksamheten till den länsstyrelsen i det län där jägaren är folkbokförd. En jägare som inte är folkbokförd i landet ska innan verksamheten påbörjas anmäla sådan verksamhet till Länsstyrelsen i Skåne län.

Länsstyrelserna kommer även, i samband med att en jägare anmäler att den ska börja leverera vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, enligt nu föreslagna reglering att ansvara för att tilldela jägaren en unik kod, se nedan avsnitt 8.

Flera remissinstanser har dock efterfrågat vad som gäller beträffande jägare som jagar och levererar små mängder vildsvin och kött av vildsvin i andra län än det län som jägaren är folkbokförd i. Livsmedelsverket föreslår därför även att den länsstyrelse i det län där jägaren bedriver sådan verksamhet ska vara behörig att utöva offentlig kontroll över den verksamhet som bedrivs i det länet. Även i dessa fall kommer det huvudsakligen att vara fråga om s.k. händelsestyrd kontroll. När någonting inträffar i länet ska det således vara möjligt för länsstyrelsen i det länet att utöva offentlig kontroll.¹¹

¹¹ Jmf. regleringen för s.k. mobila anläggningar i 25 a § livsmedelsförordningen.

7.2 Livsmedelsförordningen

Livsmedelsverket föreslår att det införs en ny paragraf, 25 b §, i livsmedelsförordningen (2006:813), som utser länsstyrelserna till behöriga myndigheter att utöva offentlig kontroll av de jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.

Föreslagen lydelse

25 b § *Länsstyrelsen i det län där en jägare är folkbokförd är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll över en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. För en jägare som inte är folkbokförd i landet är Länsstyrelsen i Skåne län behörig myndighet att utöva offentlig kontroll.*

Om en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter bedriver sådan verksamhet i ett annat län än det län som avses i första stycket är även länsstyrelsen i det länet behörig myndighet att utöva offentlig kontroll över den verksamhet som bedrivs i det länet.

Av 25 § livsmedelsförordningen framgår att den myndighet som är behörig att utöva offentlig kontroll också är behörig myndighet att utföra annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen. Någon ändring behöver således inte föreslås i den delen. I och med att länsstyrelserna utses till behöriga myndigheter att utöva offentlig kontroll av de jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter blir de därmed även behöriga myndigheter att utföra annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.

7.3 Förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter

Länsstyrelsernas uppgifter inom livsmedelskontrollen finansieras via länsstyrelsernas statsanslag. Livsmedelsverket föreslår därför även en ändring i förordningen (2021:1276) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Av den förordningen föreslås framgå att en kontrollmyndighets kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet av en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, inte ska täckas med avgifter.

Föreslagen lydelse

4 § En behörig myndighets och en kontrollmyndighets kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 1 § ska täckas av avgifter. Detta gäller dock inte kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet när kontrollen avser livsmedelsföretag i primärproduktionen av livsmedel eller en jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, eller en kontrollmyndighets kostnader för sådan kontroll av en livsmedelsanläggning som får utföras enligt 25 a § livsmedelsförordningen (2006:813).

I 8–16 §§ finns särskilda bestämmelser om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.

7.4 Kontrollmyndighet över lokala detaljhandelsanläggningar

Kommunerna utövar i dag offentlig kontroll över detaljhandelsanläggningarnas hantering av livsmedel. Det följer av 23 och 25 §§ livsmedelsförordningen. Genom att tillåta lokala detaljhandelsanläggningar att hantera vildsvin, och sälja kött av dessa vildsvin till slutkonsumenter, kommer kommunerna – i egenskap av kontrollmyndighet – att även kontrollera denna verksamhet hos de berörda detaljhandelsanläggningarna.

Kommunerna kommer även, i samband med att en lokal detaljhandelsanläggning anmäler att den ska börja ta emot vildsvin från jägare, enligt nu föreslagna reglering att ansvara för att tilldela detaljhandelsanläggningen en unik kod, se nedan avsnitt 8.

7.5 Uppgifter om jägare hos kontrollmyndigheten

Eftersom Livsmedelsverket föreslår att en jägare som vill leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter ska anmäla en sådan verksamhet till kontrollmyndigheten kommer det hos kontrollmyndigheten, dvs. länsstyrelserna, att finnas uppgifter om dessa jägare. Flera remissinstanser har framfört att sådana uppgifter behöver skyddas, eftersom allmänheten annars skulle kunna få tillgång till information om var det finns vapen. Det är enligt Livsmedelsverkets bedömning osäkert om uppgifter av ovan nämnt slag omfattas av bestämmelsen i t.ex. 18 kap. 16 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), eller någon annan sekretessbestämmelse. För att förhindra en spridning av uppgifter om var personer som innehar vapen bor, bör det därför utredas om det finns sekretessbestämmelser som omfattar ovan nämnda uppgifter. Om så inte är fallet bör ett införande av en bestämmelse, med stöd av vilken nämnda uppgifter skulle kunna sekretessbeläggas, övervägas. Livsmedelsverket har inte inom ramen för det uppdrag som redovisas i denna rapport utrett denna fråga ytterligare, se även ovan avsnitt 1.4.

8. En unik kod

Livsmedelsverket föreslår att jägare som leverera vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot oavhudade vildsvin av jägare ska tilldelas en unik kod av sin respektive kontrollmyndighet.

Kontrollmyndigheten ska tilldela jägaren och den lokala detaljhandelsanläggningen den unika koden i samband med att de anmäler verksamheten till kontrollmyndigheten. Den unika koden syftar till att vid behov möjliggöra spårbarhet från det aktuella vildsvinet till detaljhandelsanläggningen och jägaren.

Med spårbarhet avses en möjlighet att spåra livsmedlet genom hela livsmedelskedjan. Vid behov ska således kontrollmyndigheten kunna följa hela kedjan från slutprodukten hos

slutkonsumenten tillbaka till ursprunget, det vill säga i vilken kommun vildsvinet sköts och av vilken jägare. Se även nedan avsnitt 10.

Flera remissinstanser har uttryckt att det av det remitterade förslaget inte tillräckligt tydligt framgår hur de unika koderna ska tas fram och att det av den anledningen finns en risk att kontrollmyndigheterna skulle komma att tilldela olika jägare eller lokala detaljhandelsanläggningar samma koder. Livsmedelsverket har med hänsyn till detta justerat förslaget, på så vis att det nu redan i föreskriften anges vad den unika koden ska bestå av för uppgifter.

För lokala detaljhandelsanläggningar ska den unika koden bestå av dels de fyra siffror som korresponderar mot den kommun där anläggningen är belägen i enlighet med en lista i föreskriftens bilaga, dels ett löpnummer. Löpnumret ska bestå av det aktuella kalenderåret (två siffror) samt ett nummer i nummerserie där nästkommande nummer räknas ut genom att addera siffran ett. En jägares unika kod tas fram på liknande sätt, med den skillnaden att den endast ska innehålla den tvåsiffriga länskod som korresponderar mot det län i vilket jägaren är folkbokförd, eller Skåne län för de jägare som saknar folkbokföringsadress i Sverige.

Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för att förteckna regionala indelningar och ange koder för dessa. Inom ramen för detta ansvar fastställer SCB koder för län och kommuner. Livsmedelsverket har i bilagan till föreskrifterna använt de koder som SCB har tilldelat Sveriges 21 län och 290 kommuner.

9. Provtagning av vildsvin

Innan små mängder vildsvin och kött av vildsvin får levereras till slutkonsumenter, måste det säkerställas att det aktuella vildsvinet inte innehåller trikiner eller för höga halter av cesium-137.

9.1 Förekomst av trikiner

Trikiner är små parasitära rundmaskar som kan infektera alla arter av djur, men drabbar främst rovdjur och asätare. Enligt den statistik som publiceras av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har mellan fem och nio fall av trikiner hos vildsvin upptäckts per år under 2017–2020.¹² Sjukdomen som uppstår vid trikininfektion heter trikinos eller trichinellos. Trikinos är en zoonos, vilket innebär att sjukdomen kan smitta mellan djur och människa. Symtom hos människor är direkt kopplat till antalet larver en person fått i sig. En infektion med ett fåtal larver ger oftast inga symtom medan en kraftigare infektion kan ge symtom som muskelsmärta, långvarig feber med mera. Ibland har trikinos dödlig utgång hos människa. För att trikiner i kött ska oskadliggöras måste köttet upphettas så att hela köttstycket uppnår en temperatur på +68°C.

¹² <https://www.sva.se/djurhalsa/smittlage/trikinfynd-hos-vildsvin-och-bjorn/>

Livsmedelsverket föreslår att det uttryckligen regleras att endast vildsvin och kött av vildsvin som har provtagits avseende förekomst av trikiner och genomgått laboratorieanalys med godtagbart resultat, får levereras till slutkonsumenter. Den jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin till slutkonsumenter ansvarar för att det levererade vildsvinet har provtagits och analyserats i enlighet med vad som följer av de föreslagna föreskrifterna. Likaså ansvarar den lokala detaljhandelsanläggningen för att provta de vildsvin som den tar emot av jägare.

Det kan även noteras att det i skäl 24 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött anges att det bör vara medlemsstaternas ansvar att vidta nationella åtgärder för att minska riskerna för att trikinsmittat vildsvinskött når ut till konsumenten.

I det remitterade förslaget föreslogs att mellangärdet skulle medfölja slaktkroppen när en jägare levererar vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar. Detta har dock ifrågasatts av flera remissinstanser som anser att även frambensmuskulaturen (främre läppen) och tungmuskulaturen kan vara lämpliga för trikinprovtagning. Livsmedelsverket kan nu också konstatera att laboratorier ofta tar trikinprover från t.ex. frambensmuskulaturen på vildsvinet. Livsmedelsverket har med hänsyn till detta justerat förslaget, på så sätt att det inte längre ställs särskilda krav på vad som måste åtfölja de vildsvin som en jägare levererar till de lokala detaljhandelsanläggningarna. De lokala detaljhandelsanläggningarna får således själva avgöra vilka delar som bör åtfölja de vildsvin som de tar emot och efterfråga detta av jägarna. De lokala detaljhandelsanläggningarna bör ta fram rutiner för hur det egna mottagandet av vildsvin ska gå till, exempelvis avseende vilka organ de förväntar sig ska medfölja vildsvinet, för att bland annat säkerställa att föreskriven provtagning kan utföras på ett korrekt och livsmedelssäkert sätt.

De vildsvin och kött av vildsvin som i dag hanteras på vilthanteringsanläggningar provtas avseende förekomst av trikiner och får först efter laboratorieanalys med negativt resultat levereras vidare och släppas ut på marknaden. Detta är ett grundläggande krav ur ett livsmedelssäkerhetsperspektiv. Livsmedelsverket anser således inte att det finns något godtagbart alternativ till det nu föreslagna kravet på att alla nedlagda vildsvin, och därmed allt kött av vildsvin, som jägare eller lokala detaljhandelsanläggningar levererar till slutkonsumenter, innan leverans ska ha provtagits avseende förekomst av trikiner, och genomgått laboratorieanalys med negativt resultat.

9.2 Halter av cesium-137

Av Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2012:3) om främmande ämnen i livsmedel framgår att kött av vildsvin inte får innehålla mer än 1 500 bequerel per kilo (Bq/kg) för

att få släppas ut på marknaden. Vildsvin och kött av vildsvin som innehåller högre halter än gränsvärdet 1 500 Bq/kg får således inte levereras till slutkonsumenter.

I det remitterade förslaget föreslog därför Livsmedelsverket att alla vildsvin som nedlagts i Västmanlands, Uppsala eller Gävleborgs län skulle ha provtagits för cesium-137 innan vildsvinet eller kött av vildsvinet fick levereras till slutkonsumenter. Bakgrunden är att dessa län drabbades av relativt stora mängder radioaktivt nedfall i samband med kärnkraftsolyckan i Tjernoby 1986. I takt med att vildsvin spridit sig norröver och därmed till dessa delar av landet har det därför upptäckts höga till mycket höga halter av cesium-137 vid provtagning av vildsvin. Vildsvinen är allätare och deras födosöksbeteende med bök efter rötter, insekter, maskar och svamp tros vara orsaken till att de uppvisar höga värden av cesium-137, till skillnad från t.ex. hjortdjuren som har ett annat födoval och födosöksbeteende.

Några remissinstanser, däribland Strålsäkerhetsmyndigheten, har dock förordat att fler områden ska omfattas av kravet på provtagning avseende cesium-137. Efter att ha utrett frågan ytterligare har även Livsmedelsverket funnit att det är lämpligt att på kommunnivå ange de områden som ska omfattas av krav på provtagning avseende cesium-137, samt att även fler områden ska omfattas.

Studier som Strålsäkerhetsmyndigheten har genomfört visar att fem procent av de vildsvin som provtagits i områden där markbeläggningen av cesium-137 – omräknad till 1986 års nivåer – uppgick till 4,6 kilo bequerel per kvadratmeter (kBq/m²), hade högre halter av cesium-137 än 1 500 Bq/kg. Studierna är gjorda på 1 079 vildsvin i olika delar av landet. De studier som Strålsäkerhetsmyndigheten har genomfört omfattar dock ett relativt litet antal vildsvin. Det kan därför vara svårt att med bestämdhet uttala sig om förhållandet mellan markbeläggningen av cesium-137 och halten cesium-137 i vildsvin i de delar av landet där någon studie inte har genomförts. Det finns emellertid inget som talar emot att det samband mellan markbeläggningen av cesium-137 och halten cesium-137 i vildsvin som har påvisats i studien, inte också skulle gälla för övriga delar av landet. Med hänsyn till detta, och till att livsmedelslagstiftningen är en skyddslagstiftning, anser Livsmedelsverket därför det vara motiverat att ställa krav på att de vildsvin som har nedlagts i områden där markbeläggningen av cesium-137 – omräknad till 1986 års nivåer – överstiger 5 kBq/m², ska provtas med avseende på cesium-137.

Områden där markbeläggningen av cesium-137 överstiger 5 kBq/m² återfinns i dag huvudsakligen i södra och mellersta Norrland, samt i Västmanlands, Uppsala, Gävleborgs och Södermanlands län.

Livsmedelsverket har vid fastställandet av de kommuner som har områden där markbeläggningen av cesium-137 överstiger 5 kBq/m², använt sig av de kartor som Strålsäkerhetsmyndigheten har. Kartorna finns även på Strålsäkerhetsmyndighetens webbplats. De studier som Strålsäkerhetsmyndigheten har gjort påvisar att det finns ett

samband mellan uppmätta halter av cesium-137 i vildsvin och uppmätt markbeläggningen av cesium-137. Nedfallskartan är därför en relevant utgångspunkt för att kunna definiera riskområdena.

Det förekommer att vissa delar av en kommun har en markbeläggning av cesium-137 som medför att vildsvin som fålls där ska provtas för cesium-137, medan andra delar av kommunen har en markbeläggning som understiger detta gränsvärde. Eftersom Livsmedelsverket nu valt att på kommunnivå fastställa de områden som ska omfattas av kravet på cesiumprovtagning, föreslår Livsmedelsverket att alla kommuner, som i mer än ringa mån innefattar landområden med en markbeläggning av cesium-137 som överstiger 5 kBq/m², ska omfattas av kravet på provtagning med avseende på cesium-137. Skälet till att Livsmedelsverket på detta sätt valt att bestämma de områden som ska omfattas av krav på provtagning avseende cesium-137, är att vildsvin är ett relativt rörligt vilt.

Livsmedelsverket anser inte att det finns något godtagbart alternativ till kravet på att de vildsvin som har nedlagts i de områden som drabbats hårdast av det radioaktiva nedfallet, ska provtas och analyseras för cesium-137. Ett alternativ vore dock att de geografiska områden som omfattas av kravet på provtagning och analys avseende cesium-137 angavs mer precist. Det område som omfattas av detta krav får dock inte komma att bli för snävt, eftersom vildsvin är ett ganska rörligt vilt. Livsmedelsverket har av den anledningen valt att bestämma det geografiska området utifrån kommuner, i stället för exempelvis utifrån delar av kommuner.

Livsmedelsverket finner inte heller skäl att frångå att krav bör ställas på att analyserna ska utföras av ett laboratorium som är ackrediterat för analys av cesium-137 i livsmedel.

9.3 Vilthanteringsanläggningar och provtagning avseende cesium-137

Det kan i detta sammanhang även nämnas att det i dag inte finns något krav på att vilthanteringsanläggningar ska provta vildsvin som har nedlagts i områden med en markbeläggning av cesium-137 som överstiger 5 kBq/m². De överväganden som lett fram till att Livsmedelsverket nu föreslår att jägare och lokala detaljhandelsanläggningar i vissa fall ska provta vildsvin med avseende på förekomsten av cesium-137, gör sig givetvis även gällande för vilthanteringsanläggningar.

Att utreda om – och i så fall hur – vilthanteringsanläggningar ska provta vildsvin med avseende på halten av cesium-137 ligger utanför ramen för detta uppdrag.

Livsmedelsverket anser dock att det är angeläget att det ställs samma krav på jägare, lokala detaljhandelsanläggningar och vilthanteringsanläggningar i detta hänseende. Frågan om vilthanteringsanläggningars provtagning av vildsvin avseende cesium-137 behöver därför utredas vidare.

Till skillnad från jägare är vilthanteringsanläggningar, och även detaljhandelsanläggningar, i kraft av att de är livsmedelsföretag, skyldiga att inrätta, genomföra och upprätthålla ett eller flera permanenta förfaranden, grundade på HACCP-principerna.¹³ Kravet innebär i korthet att livsmedelsföretagaren ska analysera de faror som är förknippade med den verksamhet som de bedriver. Analysen syftar bland annat till att identifiera och fastställa kritiska gränser för de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till acceptabla nivåer. Efter att eventuella faror på detta sätt identifierats ska livsmedelsföretagaren bland annat upprätta en plan för hur de identifierade farorna ska förebyggas, elimineras eller reduceras.

Cesium-137 är en fara som livsmedelsföretag som vilthanteringsanläggningar, och även detaljhandelsanläggningar, enligt ovan således måste beakta, och ha en handlingsplan för att hantera.

Trots att det inte finns något specifikt krav på att vilthanteringsanläggningar ska provta vildsvin avseende cesium-137, har dessa alltså redan i dag en skyldighet att ha en handlingsplan för hur de i sin verksamhet ska förebygga risken för att kött av vildsvin med högre halter av cesium-137 än 1 500 Bq/kg släpps ut på marknaden. Till skillnad från det förslag som Livsmedelsverket nu lägger fram, finns det som ovan nämns inte några uttryckliga bestämmelser om under vilka omständigheter vilthanteringsanläggningar är skyldiga att provta vildsvin med avseende på cesium-137. Det är emellertid tänkbart att de föreskrifter som Livsmedelsverket nu föreslår blir normerande även för dessa livsmedelsföretag.

9.4 Förekomst av salmonella

Flera remissinstanser har även föreslagit att de av jägare nedlagda vildsvinen ska provtas med avseende på salmonella. Bakgrunden är att bland annat att den grisanpassade varianten *Salmonella choleraesuis* återupptäcktes hösten 2020 för första gången sedan 70-talet. Salmonella är dock bara en bland många andra mikrobiella faror som nu berörda jägare och detaljhandelsanläggningar bör tänka på vid hanteringen av nedlagda vildsvin.

Livsmedelsverket har utfärdat råd om hur kött av vildsvin ska hanteras för att eliminera den fara som salmonella utgör. Enligt Livsmedelsverket är det viktigaste att jägare och detaljhandelsanläggningar har kunskaper om de faror som är förknippade med kött av vildsvin, och att de nedlagda vildsvinen och kött av dessa hanteras på ett hygieniskt sätt. Livsmedelsverket anser med hänsyn till detta att de råd som i dag finns gällande hantering av vildsvinskött är tillräckliga. Det finns därför inte anledning att kräva att jägare och detaljhandelsanläggningarna provtar nedlagda vildsvin med avseende på salmonella.

¹³ Artikel 5 i förordning (EU) nr 852/2004.

Livsmedelsverket kommer dock att uppdatera den vägledning som i dag riktas till jägare om hygienisk hantering av vilt med avseende på hanteringen av vildsvin och kött av vildsvin. Det kan i sammanhanget även nämnas att vilthanteringsanläggningar inte har någon skyldighet att provta vildsvin med avseende på salmonella.

10. Informationsskyldighet och dokumentationskrav

Livsmedelsverket föreslår att en slutkonsument, i samband med mottagandet av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin, på begäran ska få tillgång till vissa uppgifter, bland annat analysresultat avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137 för det aktuella vildsvinet. Vidare föreslås att jägare, som levererar små mängder vildsvin och kött av vildsvin till slutkonsumenter, och lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot vildsvin av jägare ska dokumentera vissa uppgifter, och att dessa uppgifter ska bevaras under minst tre år.

Syftet med både information- och dokumentationskraven är att vid behov säkerställa möjligheten att uppnå spårbarhet från det aktuella vildsvinet till detaljhandelsanläggningen och jägare. Som ovan nämns avses med spårbarhet en möjlighet att spåra livsmedlet genom hela livsmedelskedjan. Vid behov, utifrån t.ex. smittspårningssynpunkt, ska således kontrollmyndigheten kunna följa vildsvinet i detta fall genom hela kedjan från slutprodukten hos slutkonsumenten tillbaka till ursprunget, det vill säga i vilken kommun vildsvinet sköts och av vilken jägare.

Spårbarhetsreglerna i livsmedelslagstiftningen syftar generellt sett till att säkerställa att livsmedel som har släppts ut på marknaden vid behov ska kunna dras tillbaka och återkallas. En förutsättning för att kunna vidta dessa åtgärder, så att livsmedelssäkerhet uppnås, är således att det är möjligt att spåra livsmedel genom hela livsmedelskedjan.

10.1 Informationsskyldighet

Livsmedelsverket föreslår att en slutkonsument på begäran ska ha rätt att få följande uppgifter:

- analysresultat avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137 för det aktuella vildsvinet,
- jägarens, eller den lokala detaljhandelsanläggningens, unika kod, och
- vildsvinets löpnummer.

Den som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin till slutkonsumenter, det vill säga jägaren eller den lokala detaljhandelsanläggningen, ska således, i samband med leveransen, ge slutkonsumenten tillgång till bland annat de analysresultat avseende förekomst av trikiner och cesium-137 som är hänförliga till det aktuella vildsvinet, om slutkonsumenten efterfrågar informationen. Slutkonsumenten kan t.ex. få en kopia på analysresultatet på papper eller digitalt. I syfte att skapa flexibilitet, och möjliggöra

eventuella digitala system i framtiden, anser Livsmedelsverket att det är mest ändamålsenligt att överlämna åt jägarna och de lokala detaljhandelsanläggningarna att välja hur de ska lämna informationen till slutkonsumenterna, och på så sätt uppfylla regleringen. Livsmedelsverket har inte ansett att det för närvarande finns behov att närmare reglera hur, eller på vilket sätt, informationen ska överlämnas till slutkonsumenterna.

Noteras bör dock att SVA har fått i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna att skapa ett samlat digitalt system för spårbarhet av vildsvinskött inom ramen för livsmedelsstrategin. Det digitala systemet ska medföra att spårbarheten upprätthålls för varje skjutet vildsvin, från jägare till konsument, och informationen ska göras tillgänglig för konsumenter. I uppdraget ingår att utreda vem som ska äga och förvalta systemet, kostnader förknippade med detta och hur eventuella kostnader ska finansieras. En delredovisning av uppdraget lämnades till regeringen (Näringsdepartementet) i februari 2021.¹⁴ Slutredovisningen av uppdraget ska lämnas till regeringen och Tillväxtverket senast den 28 februari 2022.

10.2 Dokumentationskrav

För att säkerställa spårbarhet vid leverans till slutkonsumenter och möjliggöra kontroll av att jägaren uppfyller tillämpliga krav i föreskrifterna föreslår Livsmedelsverket att en jägare som levererar små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, ska dokumentera sina leveranser. Dokumentationskravet innebär att jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, för respektive vildsvin, ska bevara följande uppgifter.

- Om vildsvinet har levererats oavhudat eller som kött.
- Aktuellt löpnummer.
- Den kommun i vilken vildsvinet har nedlagts.
- Analysresultat avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137.

Livsmedelsverket föreslår vidare att även lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot leveranser av små mängder vildsvin från jägare, för respektive vildsvin, ska bevara följande uppgifter.

- Datum för mottagandet.
- Aktuellt löpnummer.
- Den kommun i vilken vildsvinet har nedlagts.
- Analysresultaten avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137.
- Jägarens namn och kontaktuppgifter.

¹⁴ Förutsättningar för digitaliserad spårbarhet av vildsvinskött, delrapport av SVA, dnr 2020/387.

Syftet med dessa krav är som ovan nämns dels att uppfylla behovet av spårbarhet, dels att möjliggöra en ändamålsenlig offentlig kontroll av de verksamheter som bedrivs av jägarna och de lokala detaljhandelsanläggningarna. Vid en avvägning mellan å ena sidan behovet av dokumenterade uppgifter, och å andra sidan en önskan att inte i onödan belasta jägare och detaljhandelsanläggningar med administrativa bördor, har Livsmedelsverket ansett de föreslagna kraven vara väl avvägda.

Det är dock viktigt att notera att en detaljhandelsanläggning är ett livsmedelsföretag. Detaljhandelsanläggningen har därmed en skyldighet att följa de allmänna bestämmelserna om spårbarhet som finns i artikel 18 i förordningen (EG) nr 178/2002. Enligt dessa bestämmelser ska livsmedel kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Livsmedelsföretagare ska bland annat kunna ange alla personer från vilka de har erhållit ett livsmedel och i detta syfte ha system och förfaranden för att på begäran kunna lämna denna information till behöriga myndigheter. Livsmedel som släpps ut på marknaden ska även vara lämpligt märkta eller identifierade för att underlätta spårbarheten med hjälp av tillämplig dokumentation eller information enligt tillämpliga krav i mer specifika bestämmelser.

Av artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår inte hur länge uppgifterna måste bevaras. För att minska den administrativa bördan för jägarna och de lokala detaljhandelsanläggningarna är det dock viktigt att det inte ställs krav i föreskrifterna som går längre än vad som är nödvändigt. Livsmedelsverket föreslår därför att jägare och lokala detaljhandelsanläggningar ska bevara nämnda dokumentation i minst tre år. Livsmedelsverket tar därvid hänsyn till att kött av vildsvin generellt sett inte finns kvar under en längre tid än tre år efter det att vildsvinet nedlagts. Livsmedelsverket anser inte heller att kontrollmyndigheternas behov av underlag, eller behov av att kunna spåra kött av vildsvin, medför att skyldigheten att bevara dokumentationen i föreskrifterna bestäms till en längre tid än tre år. Det kan dock finnas andra krav i livsmedelslagstiftningen eller annan lagstiftning som fordrar att dokumentationen bevaras under en längre tid.

Livsmedelsverkets förslag avviker i denna del från den vägledning för tillämpningen av artikel 18 i förordningen (EG) nr 178/2002 som togs fram av Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa 2010. Enligt vägledningen bör sådana uppgifter som nu är aktuella bevaras i fem år för att säkerställa att målet med artikeln uppfylls. I vägledningen jämförs det med att man normalt sett brukar arkivera handelsdokument under fem år för skattekontroller.¹⁵

¹⁵ Vägledning för tillämpning av artiklarna 11, 12, 14, 17, 18, 19 och 20 i förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa 2010, s. 21. www.livsmedelsverket.se/globalassets/produktion-handel-kontroll/vagledningar-kontrollhandbocker/eg_vagledning_178_26jan2010.pdf

10.3 Märkning av slaktkroppen

I det remitterade förslaget föreslog Livsmedelsverket att alla separata delar av slaktkroppen skulle märkas med jägarens, eller med den lokala detaljhandelsanläggningens, unika kod. Flera remissinstanser ansåg dock att det inte tillräckligt tydligt framgick hur slaktkroppen skulle vara märkt och att kraven var för långtgående.

I och med att Livsmedelsverket kan konstatera att de krav på information och dokumentation som ovan nämns säkerställer möjligheten att vid behov uppnå spårbarhet mellan det aktuella vildsvinet, i förekommande fall detaljhandelsanläggningen, och slutligen jägaren anser Livsmedelsverket inte längre att krav på märkning av slaktkroppen är nödvändigt. Livsmedelsverket föreslås därför inte några bestämmelser om krav på märkning av slaktkroppen. Eftersom jägaren och den lokala detaljhandelsanläggningen likväl har en informationsskyldighet gentemot slutkonsumenten innebär det dock i praktiken att viss märkning av slaktkroppen och dess delar kommer att vara nödvändigt för att kunna uppfylla denna informationsskyldighet.

11. Animaliska biprodukter och riskavfall

Livsmedelsverket har inte något bemyndigande att utfärda föreskrifter om hanteringen av animaliska biprodukter och riskavfall, dvs. hur vildsvin som innehåller trikiner eller har för höga halter av cesium-137 ska hanteras. De föreslagna föreskrifterna innehåller därför inte några bestämmelser om detta. Jordbruksverket är den myndighet som har bemyndiganden att utfärda föreskrifter inom detta område.

Animaliska biprodukter regleras huvudsakligen genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Enligt artikel 2 c i förordningen ska förordningen emellertid inte tillämpas på producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter till slutkonsumenter, eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Animaliska biprodukter som härstammar från en jägares verksamhet bestående i leveranser av små mängder vildsvin direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar, kommer därför inte att omfattas av bestämmelserna i förordningen (EG) nr 1069/2009. Dessa animaliska biprodukter får istället hanteras i enlighet med god jaktсед, vilket kan innebära att slaktkroppar – inklusive organ – grävs ned. Detta gäller också för sådana animaliska biprodukter som uppstår som ett resultat av en lokal detaljhandelsanläggnings hantering av vildsvin som anläggningen har mottagit av en jägare. Det finns emellertid inte något som hindrar en jägare, eller en lokal detaljhandelsanläggning, från att hantera animaliska biprodukter av vildsvin som innehåller trikiner eller halter av cesium-137 överstigande 1 500 Bq/kg på det sätt som föreskrivs i förordningen (EG) nr 1069/2009.

12. Konsekvenser

12.1 Jägare, livsmedelsföretag och andra berörda

Jägare

Jägare saknar i dag möjlighet att leverera nedlagda vildsvin direkt till slutkonsumenter och lokala detaljhandelsanläggningar. Jägare kommer därmed genom de föreslagna föreskrifterna att få större möjligheter att få avsättning för nedlagda vildsvin.

Livsmedelsverket föreslår att en jägare under ett kalenderår ska få leverera högst 75 vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Därutöver föreslås en jägare, som genomgått utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten, under ett kalenderår få leverera högst 10 vildsvin och kött av högst 10 vildsvin direkt till slutkonsumenter. I samband med anmälan till kontrollmyndigheten ska jägaren av kontrollmyndigheten tilldelas en unik kod.

En jägare som vill leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter kommer även att beröras av krav på provtagning och analys avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137, samt krav avseende information till slutkonsumenter och viss dokumentation.

Lokala detaljhandelsanläggningar

Lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter kommer genom de föreslagna föreskrifterna att ges möjlighet att själva hantera de vildsvin som de har mottagit direkt från jägare, och sedan leverera kött av dessa direkt till slutkonsumenter. För detaljhandelsanläggningarna kommer det inte att finnas någon begränsning i hur många vildsvin som de kan ta emot av jägare.

Detaljhandelsanläggningar saknar i dag möjlighet att ta emot vildsvin direkt av jägare och hantera dessa för vidare leverans till slutkonsumenter. Redan i dag finns det dock detaljhandelsanläggningar som tar emot annat storvilt, som t.ex. älg, kron- och dovhjort samt rådjur.

De lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot vildsvin från jägare ska anmäla denna verksamhet till kontrollmyndigheten innan verksamheten påbörjas. I samband med denna anmälan ska de av kontrollmyndigheten tilldelas en unik kod. De lokala detaljhandelsanläggningarna kommer även beröras av krav på provtagning och analys avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137 samt krav avseende information till slutkonsumenter och viss dokumentation.

Vilthanteringsanläggningar

Vilthanteringsanläggningar kommer sannolikt att påverkas på så sätt att det troligtvis blir ett färre antal vildsvin som kommer att passera genom dessa anläggningar, innan kött av

vildsvin släpps ut på marknaden. De föreslagna föreskrifterna kan därför komma att få en negativ inverkan på vissa vilthanteringsanläggningars verksamhet.

Livsmedelsverket gjorde 2019 bedömningen att de vilthanteringsanläggningar som tog emot mindre än 100 vildsvin per år, var de som i första hand skulle kunna komma att påverkas negativt av ett förslag som innebär att jägare skulle kunna lämna vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar. Livsmedelsverket ansåg det också vara tänkbart att många av dessa vilthanteringsanläggningar istället skulle välja att bli lokala detaljhandelsanläggningar.¹⁶

Ackrediterade laboratorier

Av föreskriftsförslaget framgår att alla vildsvin ska provtas för trikiner och att vildsvin nedlagda i vissa områden ska provtas för cesium-137. Vidare föreslås att alla prov ska analyseras av ett, för ändamålet, ackrediterat laboratorium. De föreslagna föreskrifterna kan därför förmodas leda till att laboratorier som är ackrediterade för trikinanalys eller analys av cesium-137 i livsmedel kommer att få fler analysuppdrag än de får i dag.

Konsumenter

De föreslagna föreskrifterna innebär förhoppningsvis ett ökat utbud av kött av vildsvin på marknaden. Därmed kan eventuellt även priset på vildsvinskött påverkas jämfört med dagens prisbild, men det är svårt att i dagsläget uppskatta hur då det är flera faktorer som påverkar priset. Förhoppningsvis kan regleringen dock även medföra att den illegala avsättning av vildsvinskött på marknaden minskar, vilket kan tänkas leda till säkrare vildsvinskött på marknaden och därmed en lägre risk för konsumenterna.

Utbildningsanordnare

Innan en jägare tillåts leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, föreslår Livsmedelsverket att jägaren ska ha genomgått dels viltundersökarutbildningen, dels en särskild utbildning för hygienisk hantering, provtagning och spårbarhet vad gäller nedlagda vildsvin och kött av vildsvin. Den särskilda utbildningen ska ha godkänts av Livsmedelsverket, men utbildningen – i likhet med dagens viltundersökarutbildningar – ska genomföras av kompetenta frivilliga aktörer såsom jägarorganisationer och andra externa intressenter.

Övriga berörda

De föreslagna föreskrifterna förväntas som ovan nämns att öka incitamenten för jakt och avskjutning av vildsvin. Ett minskat antal vildsvin kan förhoppningsvis i sin tur leda till att antalet vildsvinsrelaterade trafikolyckor minskar; något som är positivt för trafikanter och har en positiv inverkan på såväl statens som försäkringsbolagens kostnader. Som en följd av att antalet vildsvin förhoppningsvis minskar bör även de skador som vildsvinen orsakar i mark minska, vilket då kommer att gynna lantbrukare och markägare.

¹⁶ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 66.

12.2 Berörda myndigheter

Kommunerna

Kommunerna utövar i dag offentlig kontroll över detaljhandelsanläggningarnas hantering av livsmedel. Det följer av 23 och 25 §§ livsmedelsförordningen. Genom att tillåta lokala detaljhandelsanläggningar att ta emot vildsvin av jägare, och leverera kött av dessa vildsvin till slutkonsumenter, kommer kommunerna – i egenskap av kontrollmyndighet – att även kontrollera denna verksamhet hos de berörda detaljhandelsanläggningarna. Redan i dag finns det dock detaljhandelsanläggningar som tar emot annat storvilt, som t.ex. älg, kron- och dovhjort samt rådjur. Livsmedelsverket anser därför att den föreslagna regleringen inte kommer att påverka kommunerna i någon större utsträckning. Det är dock viktigt för kommunerna att uppmärksamma de särskilda riskerna som är förknippade med hanteringen av vildsvin.

Kommunerna kommer även, i samband med att en lokal detaljhandelsanläggning anmäler att den ska börja ta emot vildsvin från jägare, ansvara för att detaljhandelsanläggningen tilldelas en unik kod. Kommunerna kommer således att behöva ta fram rutiner för tilldelningen av den unika koden och handläggningen i övrigt. Livsmedelsverket bedömer dock inte heller att detta kommer att påverka kommunerna i någon större omfattning.

En kontrollmyndighets kostnader för offentlig kontroll kan som huvudregel täckas av avgifter. Även annan offentlig verksamhet kommer att kunna finansieras med avgifter. Kommunerna kommer således att kunna finansiera både offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet med avgifter.

Länsstyrelserna

Livsmedelsverket föreslår att länsstyrelserna utses till kontrollmyndighet över de jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. I samband med att jägaren anmäler verksamheten till länsstyrelsen ska jägaren även tilldelas en unik kod av länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer således att behöva ta fram rutiner för tilldelningen av den unika koden och handläggningen i övrigt. Beroende på hur många vildsvinsjägare som är folkbokförda i det aktuella länet kan vissa länsstyrelser komma att bli mer berörda av den föreslagna regleringen än andra. Länsstyrelsen i Skåne län får även ett särskilt ansvar för jägare som inte är folkbokförda i landet.

Länsstyrelserna ska således kontrollera att de jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter följer bestämmelserna i de föreslagna föreskrifterna samt de allmänna kraven på livsmedelssäkerhet som finns i livsmedelslagstiftningen. Den offentliga kontrollen i detta fall handlar dock enligt Livsmedelsverket uppfattning huvudsakligen om s.k. händelsestyrd kontroll, det vill säga kontroll som utförs på grund av yttre omständigheter som till exempel smittspårning, tips eller klagomål. Livsmedelsverket bedömer därför att detta förslag inte kommer att påverka länsstyrelserna i allt för stor omfattning.

Länsstyrelsernas uppgifter inom livsmedelskontrollen finansieras i huvudsak via länsstyrelsernas statsanslag. Livsmedelsverket ser inte skäl att för dessa frågor frånga den principen. Vissa länsstyrelser som är särskilt berörda av regleringen, t.ex. under en period när många jägare anmäler sådan verksamhet till länsstyrelsen, kan dock under denna tid få svårt att finansiera de nya arbetsuppgifterna med ordinarie anslag.

Livsmedelsverket

Föreskriftsförslaget innebär att Livsmedelsverket ska godkänna den utbildning som en jägare ska genomgå för att få leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Om de föreslagna föreskrifterna antas kommer Livsmedelsverket även att behöva uppdatera befintliga vägledningar, ta fram informationsmaterial och löpande svara på frågor om de nya bestämmelserna.

12.3 Kostnadmässiga och andra konsekvenser regleringen medför

För jägare som vill leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter innebär de föreslagna föreskrifterna t.ex. krav på utbildning och anmälan av verksamheten till kontrollmyndigheten. Även de lokala detaljhandelsanläggningarna ska anmäla till kontrollmyndigheten att de avser ta emot oavhudade vildsvin från jägare. De föreslagna föreskrifterna innehåller även krav på att nedlagda vildsvin ska provtas och analyseras avseende förekomst av trikiner och i vissa fall cesium-137 innan leverans till slutkonsumenter. I Livsmedelsverkets rapport 2019 har kostnaden för en analys av ett trikinprov uppskattats till ca 100 kronor, och en analys av ett cesiumprov har uppskattats kosta ca 400 kronor. Vidare ställs det i de föreslagna föreskrifterna även krav på information till slutkonsumenter och viss dokumentation.

Dessa krav kommer att medföra vissa kostnader och administrativa bördor för såväl jägare och lokala detaljhandelsanläggningar som för berörda kontrollmyndigheter. Föreskrifterna har dock utformats med målsättningen att så långt som möjligt hålla nere både kostnaderna och de administrativa bördorna för de aktörer som påverkas av de föreslagna föreskrifterna, utan att därigenom göra avkall på skyddsnivån för människors hälsa vad gäller livsmedel. Se även avsnitt 12.7 nedan.

12.4 Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Livsmedelsverket bedömer att de föreslagna föreskrifterna är förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Enligt artikel 1.3 e i förordningen (EG) nr 853/2004 ska förordningen inte tillämpas på jägare som levererar små mängder av frilevande vilt eller kött från frilevande vilt direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Av artikel 1.4 i samma förordning framgår dock att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning ska fastställa regler för den verksamhet och de personer som

avses i artikel 1.3 e i förordningen. Sådana nationella regler ska garantera att målen i förordningen uppnås.

12.5 Tidpunkten för ikraftträdandet och behovet av informationsinsatser

Vad gäller tidpunkten för ikraftträdandet behöver hänsyn tas med anledning av att de nationella bestämmelserna ska anmälas till EU-kommissionen och övriga medlemsstater innan beslut kan fattas. Livsmedelsverket har av regeringen fått i uppdrag att ta fram ett underlag för en sådan anmälan till EU-kommissionen, och verket ska redovisa uppdraget till regeringen senast den 15 mars 2021. Regeringen behöver sedan besluta om en anmälan till EU-kommissionen. En anmälan till EU-kommissionen medför en 'standstill'-period om normalt tre månader, men perioden kan förlängas med ytterligare tre månader. Under denna period, och innan anmälningsproceduren är avslutad, får de föreslagna författningarna inte beslutas och träda i kraft.

Vad gäller behov av särskilda informationsinsatser kan särskilt nämnas att det kommer att vara nödvändigt att informera de som berörs av föreskrifterna om föreskrifternas innehåll och hur man på lämpligt sätt kan uppfylla de krav som ställs. Livsmedelsverket behöver även uppdatera befintliga vägledningar om vilt och utarbeta målgruppsanpassad information.

Vildsvin kan som ovan nämns bära på trikiner. Det kan därför vara lämpligt att informera allmänheten om att allt vildsvinskött som tillåts släppas ut på marknaden alltså kommer att ha provtagits och analyserats med avseende på trikiner. Råd och information om både hygien i det egna köket och hur trikinbärande djur ska tillagas för att fortsatt vara säkra finns redan på Livsmedelsverkets webbplats.¹⁷ Informationen bör samordnas och finnas på Livsmedelsverkets, Jordbruksverkets och SVA:s webbplatser.

12.6 Företag och branscher som berörs av förslaget

Under 2018 fanns det 200 godkända vilthanteringsanläggningar i Livsmedelsverkets register. Av dessa hanterade 64 anläggningar vildsvin. Merparten av dessa anläggningar, 56 stycken, tog emot färre än 100 vildsvin per år.

Vidare finns det uppskattningsvis ca 80 000 aktiva vildsvinsjägare i Sverige. Livsmedelsverket bedömer att det finns förutsättningar att låta 6 000 jägare genomgå en sådan utbildning som krävs, för att få leverera små mängder kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.¹⁸

Det finns i dag inte några detaljhandelsanläggningar som tar emot vildsvin, i och med att en sådan hantering inte är tillåten. Livsmedelsverket har inte uppgifter om hur många

¹⁷ www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/tillagning-hygien-forpackningar/hygien

¹⁸ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 62 och 65 samt not 125.

detaljhandelsanläggningar som i dag tar emot övrigt storvilt, som inte är bärare av trikiner, såsom exempelvis älg och hjort. Det är därför inte möjligt att i dagsläget uppskatta hur många detaljhandelsanläggningar som kan förväntas beröras av de föreslagna föreskrifterna. Det är emellertid sannolikt att flera av de detaljhandelsanläggningar som i dag tar emot annat vilt, även kommer att vilja ta emot vildsvin. Som nämns ovan är det också tänkbart att några av de vilthanteringsanläggningar som tar emot mindre än 100 vildsvin per år kan komma att vilja övergå till att bli en lokal detaljhandelsanläggning.

12.7 Tidsåtgång och administrativa kostnader för berörda

Jägare

Den föreslagna regleringen kommer inte att medföra några administrativa bördor eller kostnader för de jägare som enbart väljer att levererar små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Som ovan nämns måste dock de jägare som vill leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter ha genomgått viss utbildning och anmält verksamheten till kontrollmyndigheten. Att anmäla verksamheten till kontrollmyndigheten behöver bara ske vid ett tillfälle och bör varken medföra någon tidsåtgång eller några administrativa kostnader som särskilt behöver beaktas.

I övrigt kommer jägare, som vill leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter, även att beröras av kraven på provtagning och analys avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137 samt kraven på information till slutkonsumenter och viss dokumentation. Som ovan nämns uppskattas en analys av ett trikinprov kosta ca 100 kronor, och en analys av ett cesiumprov uppskattas kosta ca 400 kronor.

Livsmedelsverket har vidare uppskattat tidsåtgången för provtagning, inskickande av prov och mottagande samt vidare hantering av provsvar från 10 vildsvin till några timmar per år och jägare. Sammantaget kan en jägare dock leverera högst 20 vildsvin direkt till slutkonsumenter, dvs. högst 10 oavhudade vildsvin och kött av högst 10 vildsvin. Tidsåtgången och den administrativa kostnaden kan således bli den dubbla. Hur stor kostnaden blir och hur mycket tid som detta sammanlagt tar beror givetvis på hur många vildsvin som jägaren nedlägger och avser att leverera till slutkonsumenter.

Jägaren kommer även ha vissa mindre administrativa kostnader med anledning av kraven på information till slutkonsumenter och dokumentation. Livsmedelsverket bedömer dock att tidsåtgången sammanlagt per vildsvin inte blir särskilt omfattande. Att det tas fram vägledning med praktiska råd om hur kraven kan uppfyllas kommer givetvis att vara till hjälp och underlätta för jägarna.

Lokala detaljhandelsanläggningar

De lokala detaljhandelsanläggningar som tar emot vildsvin från jägare ska anmäla denna verksamhet till kontrollmyndigheten innan verksamheten påbörjas. I samband med denna anmälan ska de av kontrollmyndigheten tilldelas en unik kod. Detta behöver bara ske vid ett tillfälle och bör inte medföra några större administrativa kostnader. De lokala detaljhandelsanläggningarna kommer dock även beröras av krav på provtagning och analys avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137 samt krav på information till slutkonsumenter och viss dokumentation.

Som ovan nämns uppskattas en analys av ett trikinprov kosta ca 100 kronor, och en analys av ett cesiumprov uppskattas kosta ca 400 kronor. Livsmedelsverket har vidare uppskattat tidsåtgången för provtagning, inskickande av prov och mottagande samt vidare hantering av provsvar från 10 vildsvin till några timmar per år, och de administrativa kostnaderna för detta uppskattar Livsmedelsverket till ca 1 200 kr och år.¹⁹ Hur stor kostnaden blir och hur mycket tid som detta sammanlagt tar beror dock givetvis på hur många vildsvin som den lokala detaljhandelsanläggningen tar emot från jägare. För detaljhandelsanläggningarna föreslås inte någon begränsning i hur många vildsvin som de kan ta emot av jägare.

De lokala detaljhandelsanläggningarna kommer vidare ha vissa mindre administrativa kostnader med anledning av kraven på information till slutkonsumenter och dokumentation. Att överlämna information till slutkonsumenterna och föra viss dokumentation kommer givetvis att ta viss tid i anspråk. Livsmedelsverket bedömer dock att tidsåtgången sammanlagt per vildsvin inte blir särskilt omfattande.

12.8 Regleringens påverkan på konkurrensförhållandena för företag

De lokala detaljhandelsanläggningarna föreslås, i likhet med vad som gäller i dag för vilthanteringsanläggningar, få ta emot ett obegränsat antal vildsvin. Begränsningen är endast att de lokala detaljhandelsanläggningarna under ett och samma kalenderår inte får ta emot fler än 75 vildsvin från en och samma jägare. Lokala detaljhandelsanläggningar kommer däremot – till skillnad från vilthanteringsanläggningar – inte att omfattas av krav på offentlig kontroll. På vilthanteringsanläggningar kontrolleras det nedlagda vildsvinet av officiell kontrollpersonal. Den offentliga kontrollen utförs av Livsmedelsverkets personal, och vilthanteringsanläggningarna betalar en avgift för den offentliga kontrollen. De lokala detaljhandelsanläggningarna kommer därmed i detta avseende att få en konkurrensfördel i förhållande till vilthanteringsanläggningarna.

De lokala detaljhandelsanläggningarna får dock endast leverera kött av vildsvin vidare direkt till slutkonsumenter. De får därmed inte leverera kött av vildsvin från jägare vidare till exempelvis andra restauranger, saluhallar eller liknande. För

¹⁹ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 74.

vilthanteringsanläggningar finns inte någon sådan begränsning.

Vilthanteringsanläggningar kan därmed ta emot ett obegränsat antal vildsvin och leverera kött och förädlade produkter av vildsvin till alla led i livsmedelskedjan, även till länder utanför Sverige.

De verksamheter som bedrivs av jägare, lokala detaljhandelsanläggningar och vilthanteringsanläggningar skiljer sig väsentligen från varandra. Det faktum att jägare, lokala detaljhandelsanläggningar och vilthanteringsanläggningar verkar på delvis olika marknader, kan därmed förmodas mildra de konkurrenspåverkande effekter som de föreslagna föreskrifterna kan medföra.

12.9 Övrig påverkan på företagen

Utöver vad som anges ovan har inte några andra kostnader eller förändringar identifierats för berörda företag. Någon annan påverkan än vad som anges ovan har inte heller identifierats för berörda företag. Det har vidare inte framkommit några skäl till att särskild hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning.

12.10 Miljö och jämställdhet

Konsumtion av viltkött har mycket liten klimatpåverkan. Frilevande vilt skulle finnas även om de inte skulle jagas för konsumtion. Förutsatt att viltet inte stödutfodras, är det därför rimligt att växthusgaser från det vilda djurets levnadstid sätts till noll. Viltkött tilldelas därmed endast emissioner av växthusgas från slakt, styckning och övriga aktiviteter som sker efter det att djuret har skjutits. Ingen extra odlingsmark för foder krävs då heller.²⁰ Vilt kan även orsaka skador på skog och livsmedelsproducerande grödor.²¹ Reglering av vilt som t.ex. vildsvin och hjortdjur genom jakt bidrar således till kött med relativt lägre klimatpåverkan och skydd av växande livsmedelsgrödor och skog. Vidare bidrar frilevande vilt till en livsmedelskonsumtion baserad på lokala resurser, vilket är viktigt ur ett klimatanpassningsperspektiv. Förändringar i det globala klimatet kommer att medföra en ny situation där vi i Sverige inte kan förvänta oss att kunna importera livsmedel på samma sätt som idag. Den inhemska livsmedelssektorn kan då behöva tillfredsställa en större andel av den inhemska konsumtionen.²²

De föreslagna föreskrifterna förväntas som ovan nämns att öka incitamenten för vildsvinsjakt. Detta förmodas i förlängningen bidra till en minskning av antalet vildsvin i landet. Som en följd av att antalet vildsvin förhoppningsvis minskar bör således även de skador som vildsvinen orsakar på jordbruksmark och på andra gröna ytor, bland annat golfbanor, trädgårdar, kyrkogårdar och värdefulla natur- och kulturmiljöer, minska.²³

²⁰ Rööf, E. 2014 Mat-klimat-listan, Version 1.1. www.pub.epsilon.slu.se.

²¹ Viltskadecenter 2010. Besiktning av skador på gröda orsakade av vildsvin.

²² Livsmedelsverket 2018. Handlingsplan för klimatanpassning för Livsmedelsverkets verksamhet.

²³ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 30 och 31.

Det finns i dag uppskattningsvis ca 80 000 aktiva vildsvinsjägare i Sverige.²⁴ Majoriteten av dessa är män, men andelen kvinnor ökar. Enligt uppgift från Svenska Jägareförbundet var 8,8 procent av medlemmarna kvinnor, och under 2017 var 6,8 procent av jaktkortlösarna kvinnor.²⁵ De föreslagna föreskrifterna kommer med hänsyn till detta sannolikt att i huvudsak beröra män i egenskap av jägare.

²⁴ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 62 och not 125.

²⁵ Livsmedelsverkets rapport 2019, Avsättning av svenskt vildsvinskött, s. 63 och not 126.